

kratický orgán, jenž podle svého svědomí užívá moci jemu svěřené, aby pomáhal vybudovati ideál státního života, jehož podstatnou složkou musí býti snížit dle možnosti počet konfliktů se zákonem, ať v podrobnostech tak či onak je vybudován.

*

Zdůrazňujeme, že naše úvaha se snaží být v podstatných rysech jen příspěvkem k interpretaci těch norem trestního práva, jež znají »pohnutky« jako kriterium pro volbu represe. Dosti široce založený rozbor »rationis legis« je interpretační pomůckou pro výklad zákonného výrazu »pohnutka«, hlavně pokud jde o rozsah jím zachycených dějů lidského nitra. Touto svou pozitivností liší se naše pojednání od oněch vyloženě kriminálně-politických, jimž problémem bylo »pro« či »proti«.

Literatura:

- K a l l a b, Pohnutky nízké a nečestné, Vědecká ročenka práv. zák. Mas. univ. v Brně, 1923.
 V e s e l á, Význam, pohnutky a smýšlení pro třídění trest. činů a trestů. Knihovna sborníku věd práv. a stát., Praha 1928.
 D o s t á l, Čím rozlišiti nejúčelněji trestné činy, II. sjezd čs. práv. Brno 1925.
 M i ř i č k a, O formách trestné viny a jich úpravě zákonné. Praha 1902
 T h o m s e n, Untersuchungen über den Begriff des Verbrechensmotivs.
 R o s e n b e r g, Das altruistische Motiv im Strafrecht. Zeitschrift für gesam. Strafrechts wissenschaft 42.
 L i e p m a n n, Einleitung in das Strafrecht. 1900.
 v a n C a l k e r, Ethische Werte im Strafrecht. Berlín 1904.
 S a u e r, Die Ehre und ihre Verletzung, Berlín 1915.

Další podrobná citace provedena ve zmíněné práci dr. Veselé.

Z p r á v y

Osnova zákona, kterým se doplňují dosavadní trestní ustanovení zákona o přímých daních. *Osnova tato byla předložena poslanecké sněmovně v prosinci min. roku. Veřejnost zprvu neuvědomila si její dosah, jakmile jej však plně pochopila, zvedla se bouře protestů, která snad způsobila, že osnova nebyla projednána takovým tempem, jak bylo původně v úmyslu. Dnes je tato osnova všeobecně známa pod názvem »inkvišiční předloha« a nelze upříti, že její jednotlivá ustanovení a konečně i celý její účel mají s inkvišičí, tímto středověkým zařízením, hodně společného. Jednotlivá ustanovení jsou totiž tak pružná a celá díkce je tak nejasná, že vtírá se maně myšlenka, že by bylo snad lépe říci rovnou, že finančním úřadům jest vůči poplatníkům dovoleno všechno. Konkrétně řečeno, bude-li mítí někdo na někoho zlost, udá jej, že jest daňovým defraudantem, za toto udání může býti i odměněn, tím vzbudí, abychom mluvili slovy osnovy, ve vyměřujícím úřadě důvodné podezření, které jej přiměje k tomu, aby provedl prohlídku místností*

i osob, u kterých a ve kterých mohou býti uschovány věci, které by mohly míti význam pro řízení pro defraudaci zavedené. Prohlídka má býti vykonána pravidelně po vyzvání, aby věc byla dobrovolně vydána, ale toto vyzvání může býti opomenuto, je-li tu nebezpečí v prodlení, což patrně bude ještě pravidelnější. Prohlídka se má také konati za přítomnosti toho, u koho se koná, avšak zašlo-li jej něco, může býti vykonána i bez jeho přítomnosti. Mimo to má vyměřující úřad právo toho, proti komu má důvodné podezření pro defraudaci, uvězniti, čili jak osnova eufemisticky říká, zatímně zadržeti a držeti jej v této zatímní vazbě po dobu 3 měsíců, dokud si obviněný nerozmyslí, zda jest lépe pro něho zaplatiti nebo seděti ve vězení. Jest samozřejmo, že něco podobného jako obchodní, bankovní, advokátské nebo notářské tajemství osnova neuznává, naopak podle osnovy může, »má-li důvodné podezření«, vyměřující úřad prohlédnouti peněžní ústav, advokátní kancelář, notářskou kancelář a pod. do všech podrobností a zabaviti tam veškeré spisy, které by mohly ho zajímati. Ostatně nenajdou-li se příslušné doklady které by defraudanta usvědčovaly, že skutečně nějaké daně defraudoval, může vyměřovací úřad vyměřiti peněžitou pokutu zákonným násobkem daně, o kterou byla daň pravděpodobně, t. j. podle jeho odhadu, zkrácena. A na konec: osnova tato má vynésti 80 mil. Kč. Možno snad stanoviti předem výpalné, není však možno stanoviti ani odhadem jakých defraudací se lidé dopouštějí a kolik jejich stihání vynese. Jest opravdu s podivem, jak vůbec tento výnos může býti odhadnut, ale naproti tomu jest viděti, že vyměřující úřady vynaloží veškeru dobrou vůli, aby tuto částku na základě mocenských prostředků (abychom mluvili zase eufemisticky), které jim osnova dává do ruky, skutečně od poplatníků dostali. Jest jisté, že se daně defradují a defraudovati budou, že s tím nikdo nemůže souhlasiti a že každý pořádný poplatník bude sledovati s pocitem vnitřního uspokojení každou akci finanční správy, aby tyto defraudanty přiměla k placení a je potrestala, neboť konečně je to také v jeho zájmu, neboť to, co se defraduje, musí zaplatiti pořádný poplatník. Je také pravda, že stát potřebuje peníze. Ani jedna, ani druhá okolnost nejsou však naprosto důvodem, aby vymáhání daní dále se způsobem, který připomíná opravdu metody inkvišiční, aby objektivní skutečnost ustoupila zcela do pozadí a byla nahrazována zcela libovůlí jednotlivcovou. Již dnes má finanční správa v rukou dostatečné možnosti stihání daňové defraudace. Tyto prostředky jsou tak pružné, že ani u nich není vyloučeno, že by mohly býti zneužívány, ba jsou dokonce stížnosti, že ojediněle k tomu dochází. Budou-li však možnosti libovůle bez hranic, nemůže býti pochybnosti o tom, kam to povede. Také v trestním právu má každý řádný občan zájem na tom, aby vražové byli trestáni, ale musí se postavit

proti tomu, aby kdokoli pod záměnkou stihání skutečných vrahů mohl býti za vraha prohlášen a podle toho bylo s ním nakládáno. A ještě malou poznámku: prožíváme těžkou hospodářskou krizi a denně až do omrzení slyšíme, že je to v první řadě krise důvěry, že s důvěrou stojí a padá celý hospodářský i státní systém, že nepodaří-li se důvěru obnoviti, dojde ke zhroucení, a pod. Za takových poměrů předkládá se osnova, která zbavuje jednotlivce pocitu právní jistoty a pro 80 mil. Kč, které jsou ještě fikcí hazarduje se základním předpokladem hospodářské důvěry. Říká se, že chybami se učíme. Příležitosti k tomu bylo u nás opravdu nadbytek. Zdá se však, že jsme opravdu ostrovem, na kterém toto přísloví neplatí.

drjl.

In memoriam OSWALD BALZER.

Ve Lvově zemřel ve čtvrtek dne 11. ledna 1933 nejslavnější současný právní historik polský universitní profesor Oswald Balzer. Dožil se téměř 75 let a jeho život byl skutečně požehnan plodnou prací. Polská věda v něm ztrácí věhlasného pracovníka, který ještě v pozdním svém věku nezahálel, nýbrž chystal se vydat plod své, téměř padesátileté úmorné práce, »Ústavní dějiny polského státu«. Snad životní toto dílo jeho bude vydáno jako dílo posmrtné!

Balzer byl tichým a skromným pracovníkem. Celý svůj život zasvětil vědě a den za dnem trávil svůj život v archivu a za katedrou na universitě. Osířelo »Archivum Bernardyńskie« i »stary gmach uniwersytecki«.

Veškerou své úsilí vědecké zasvětil Balzer právním dějinám polským. Na půltřetího sta děl, studií a recenzií napsal a věnoval téměř výlučně tomuto, oboru. Byl mediaevalistou, předmětem jeho studií je polský středověk, výjimečně zabíhá také do novější doby. Všechna jeho nejslavnější díla, zvl. Geneza Trybunalu koronnego, Genealogia Piastów, Corpus iuris Polonici, Skarbiec i Archiwum koronne w dobie przedjagiellońskie, Skartabelat w ustroju szlachetctwa polskiego a Królestwo polskie 1295—1370, dýší láskou k problémům, které řeší, ale také láskou k polskému národu. Balzer dopodrobna ovládal svůj předmět, jeho studie dokazují, že po dlouhou dobu si sbíral látku ku každé studii, uvažoval o každé podrobnosti a teprve po úplném vyčerpání pramenů přistupoval k zpracování. Zpracování jeví velmi bystré postřehy, jež jsou vtělovány v jasné a srozumitelné formulace. Před ostatními badateli svého oboru v polské vědecké literatuře vynikal tím, že velmi často užíval srovnání s jinými právy slovanskými, aby objasnil vývoj právního institutu ve svém právu. Balzer znal velmi dokonale právní vývoj i jiných slovanských práv, a rovněž i práva českého. Pro tuto přednost svých prací stal se Balzer vědcem slovanských práv. Jeho studie Historja porównawcza praw sławiańskich zůstává stále aktuální pro otázku metody studia slovanských práv, právě tak jako studie o rodinném nedílu (zadržuje), o t. zv. narzazu a j. zůstanou i v budoucnu pramenem poučení pro slovanské právní historiky vůbec.

Balzer hledal vědeckou pravdu, vážil si pracovníků svědomitých, potíral kritikami vědecká mínění, jež nebyla dostatečně opřena o pramenný materiál. Jeho kritika, po př. polemika, může býti pro vědecké pracovníky rovněž vzorem.